1.2. Peygamberlerin Özellikleri

Peygamberler, insanları iyiye ve doğruya sevk etmek, yeryüzünde adaleti yerleştirmek ve insanları bir olan Allah'a (cc) kulluk etmeye davet etmek için gönderilmişlerdir. Kur'an-ı Kerim, peygamberlerin örnek olma vasıflarından dolayı insanlardan seçildiğine birçok ayette işaret eder:

قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰى اِلَىَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ

"De ki: 'Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Bana ilahınızın bir tek ilah olduğu vahyolunuyor...'"[7]

Peygamberler insan olmaları sebebiyle tıpkı diğer insanlar gibi yer, içer, evlenir, çoluk çocuk sahibi olur, çalışır, hastalanır ve ölürler. Üzülme, sevinme, ağlama gibi insani özellikler onlar için

6. Nisa suresi, 165. ayet.
7. Kehf suresi, 110. ayet.

de geçerlidir. Ancak onlar, Allah'ın (cc) insanlar içinden seçip vahiyle muhatap kıldığı kutlu elçiler oldukları için diğer insanlardan farklı birtakım üstün özelliklere sahip olmaları da peygamber olmalarının bir gereğidir. Zira peygamberler örnek ve önder insanlardır. İnsanlara doğru yolu göstermek için gönderilen her peygamberin, belli niteliklerle donatılmış olması peygamberliğinin bir gereğidir. Bu sayede kendilerine verilen ilahi vazifeyi en iyi şekilde yapabilmişlerdir.

Bütün peygamberlere sahip oldukları bu sıfatlarla birlikte inanmak, peygamberlere imanın bir gereğidir. Peygamberlerde bulunması zorunlu olan sıfatlar; sıdk, emanet, fetanet, ismet ve tebliğ olmak üzere beş tanedir.

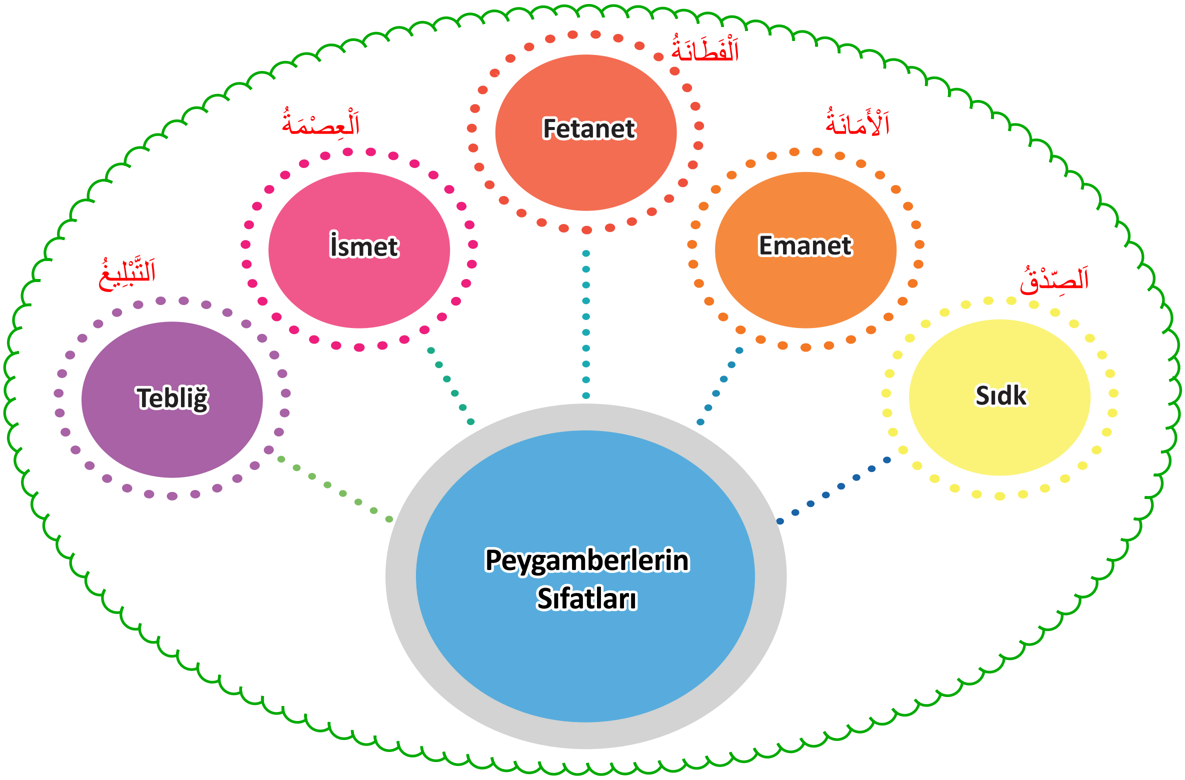

اَلصِّدْقُ **Sıdk:** Doğruluk demektir. Peygamberlerin söz ve davranışlarında doğru ve dürüst olmalarını ifade eden bu sıfat, peygamberlerin en önemli özelliklerinden biridir. Kur'an'da Hz. İbrahim'le ilgili şöyle buyrulur:

وَاذْكُرْ فِى الْكِتَابِ اِبْرٰهِيمَ اِنَّهُ كَانَ صِدّيقًا نَبِيًّا

"Kitap'ta İbrahim'i an. Zira o, sıdkı bütün (son derece dürüst) bir peygamberdi."[8]

Sıdk, peygamberlerin hem toplumsal ilişkilerinde hem de ilahi emir ve yasakları tebliğ ederken doğru sözlü, sadık olmalarıdır. Peygamberlerin yalan söylemeleri asla caiz değildir. Aksi hâlde insanların kendilerine inanmaları ve bildirdiklerini tasdik etmeleri mümkün olmazdı. Ayrıca sıdkın zıddı olan yalan, peygamberlerin ismet ve emanet sıfatlarıyla da bağdaşmaz.

اَلْأَمَانَةُ **Emanet:** Emin ve güvenilir olmak demektir. "**Bir peygambere, emanete hıyanet yaraşmaz...**"[9] ayetinde işaret edildiği gibi bütün peygamberler son derece güvenilir şahsiyetlerdir. Hem Allah Teala'nın insanlara açıklanmak üzere onlara vahyettiği ilahi mesajları iletme ve korumada hem de insanlarla olan sosyal ilişkilerinde en önemli vasıfları güvenilir olmalarıdır.

8. Meryem suresi, 41. ayet.
9. Al-i İmran suresi, 161. ayet.

Kur'an-ı Kerim'de, geçmiş peygamberlerin güvenilir ve emin olma özelliklerinden bahseden pek çok ayet vardır. Örneğin Şuarâ suresinde, Şuayb, Hud, Nuh, Salih ve Lut peygamberlerin kavimlerine şöyle dedikleri haber verilir:

اِنّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمينٌ

"Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim."[10]

N NOT EDELİM

Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav) de hem peygamberliğinden önce hem de peygamberliği sırasında yalan söylememesi, dürüst ve güvenilir kişiliği ile çevresinde saygın bir yer edinmişti. Öyle ki Hz. Peygamber'in sahip olduğu bu ahlaki olgunluk, Kureyş toplumunun tüm bireyleri tarafından büyük kabul görmüş ve kendisine Muhammedülemin lakabının verilmesine vesile olmuştu.

اَلْعِصْمَةُ **İsmet:** Günah işlememek, günahtan uzak durmak demektir. Peygamberler Allah'ın (cc) kendilerine verdiği iradelerini asla günah yönünde kullanmazlar. Bu açıdan onlar korunmuş ve günahsızdırlar. Böyle olmaları da onların aslî özelliklerindendir. Bu nitelik, davetlerinin gerçekliği ve doğruluğu konusunda muhataplarını ikna etmelerini sağlayan en temel özelliktir. Peygamberler, Allah'ın (cc) kendilerine lütfettiği bu özellik sebebiyle peygamberlik görevlerinden önce ya da sonra her türlü şirk, küfür ve büyük günahtan uzak durmuşlardır.

Peygamberler iyiliği emredip kötülükten sakındırmaya çalışırken kendileri günah işlemiş olsalardı bu onların örnekliğini ve inandırıcılığını kaybetmelerine sebep olurdu. Çünkü bir insanın hem peygamber olması hem de günah işlemesi düşünülemez.

Peygamberler günah işlememiş olmakla birlikte onlar da insan olarak irade ve sorumluluk sahibidirler. Bu sebeple zaman zaman günah derecesinde olmasa da "zelle" denilen küçük hatalar yapabilirler.[11] Ancak yaptıkları hatada ısrar etmezler. Vahiyle hemen uyarılırlar ve bir daha aynı hataya düşmezler.

D DEĞERLENDİRELİM

"Kendisine o âmâ geldi diye Peygamber yüzünü ekşitti ve öteye döndü."

(Abese suresi, 1-2. ayetler.)

Peygamberimizin (sav) âmâ bir sahabiye davranışının Allah (cc) tarafından uyarılmasını arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

اَلْفَطَانَةُ **Fetanet:** Peygamberlerin akıllı, zeki ve anlayışlı olmaları demektir. Peygamberlerin, büyük bir sorumluluk gerektiren bu görevlerini eksiksiz ve mükemmel bir şekilde yerine getirebilmesi için üstün bir akıl, yüksek bir zekâya sahip olmaları gerekir. Aksi hâlde muhataplarını ikna edemez, toplumsal dönüşümü sağlayamazlardı. Onun için peygamberler, Allah'ın (cc) kendilerine ihsan ettiği bu vasıflarıyla toplumlarında temayüz etmiş seçkin insanlardır. Peygamberlerin fetanet sıfatıyla ilgili olarak Kur'an'da haber verilen ve Hz. Hud'un kavmine söylediği şu sözü burada örnek verebiliriz:

Y YORUMLAYALIM

Hz. Peygamber'in Kâbe Hakemliği

Kâbe'nin onarılması sırasında vuku bulmuş ve Peygamber Efendimiz'in Kâbe Hakemliği olarak bilinen Hacerülesved'in yerine konulması olayını, siyer kitaplarından araştırarak ortaya çıkan anlaşmazlığı Peygamberimizin (sav) nasıl çözdüğünü öğreniniz. Bu olayı fetanet sıfatından hareketle arkadaşlarınızla yorumlayınız.

10. Şuara suresi, 107, 125, 143, 162, 178. ayetler.
11. bk. Yusuf suresi, 23-24. ayetler; Abese suresi, 1-10. ayetler; Bakara suresi, 35-37. ayetler.

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِى سَفَاهَةٌ وَلٰكِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Ey kavmim! dedi, bende akıl kıtlığı yok; Aksine ben âlemlerin Rabb’inin gönderdiği bir elçiyim.”[12]

اَلتَّبْلِيغُ **Tebliğ:** Bildirmek, açıklamak demektir. Peygamberlerin, Allah’tan (cc) aldıkları vahyi eksiksiz bir şekilde insanlara ulaştırması demektir. Bunun tersi onlar için söz konusu olamaz. Çünkü peygamberin ilahi vahyi gizleme, nakletmeme haklarının olmadığı Kur’an’da şöyle ifade edilir :

يَا اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ

“Ey peygamber! Rabb’inden sana indirileni tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan O’nun mesajını iletmemiş olursun ...”[13]

Tebliğ sıfatı ayrıca peygamberlerin diğer sıfatları olan sıdk ve emanet sıfatıyla da yakından ilgilidir. Zira peygamberlerin emin ve doğru olmaları, onların aldıkları vahyi sorumlulukları gereği muhataplarına eksiksiz bir şekilde ulaştırmalarını gerektirir. Tebliğ aynı zamanda peygamberlerin görevidir. Onlar, hiçbir şeyden korkmadan her türlü sıkıntı ve zorluğa rağmen bu görevi yerine getirmişlerdir. Nitekim bir ayette **“O peygamberler ki Allah’ın gönderdiği emirleri duyururlar, Allah’tan korkarlar ve O’ndan başka kimseden korkmazlar...”**[14] buyrulur.[15]

B BULALIM

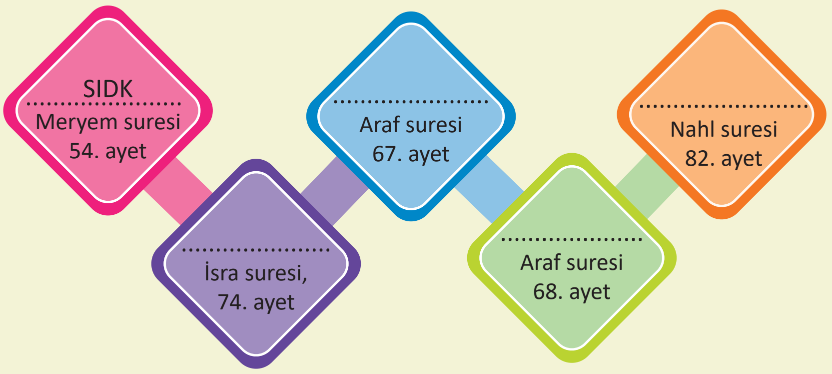

Yukarıda verilen ayetleri meallerden araştırarak peygamberlerin hangi özelliğinden bahsettiğini ilgili boşluklara yazınız.

اَلْمُعْجِزَةُ

Yüce Allah, emir ve yasaklarını tebliğ etmekle görevlendirdiği peygamberlerini yaşadığı zamanın koşullarına göre zaman zaman farklı mucizelerle desteklemiştir. Mucize sözlükte, “âciz ve güçsüz bırakan, benzeri yapılamayan, harika olay” anlamlarına gelir. Terim olarak ise “Allah’ın (cc), peygamberin peygamberliğini desteklemek için onun eliyle gösterdiği ve insanların benzerini getirmekten aciz kaldığı olağanüstü olay” diye tarif edilebilir.

12. Araf suresi, 67. ayet.
13. Maide suresi, 67. ayet.
14. Ahzab suresi, 39. ayet.
15. Peygamberlerin Sıfatları için bk. Ahmet Lutfi Kazancı, İslam Akaidi, s. 164-138.

Mucizenin asıl maksadı peygamberin nübüvvet davasını ispat edip doğrulamanın yanı sıra kâfirin hidayetine de vesile olmaktır. Dolayısıyla bir olayın mucize olabilmesi için onun peygamberler tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekir.

Mucizeyi peygamberin elinde yaratan Allah Teala'dır. Peygamberin mucizesi denilmesi mecazdır.

"...Allah'ın izni olmadan hiçbir peygamber için mucize getirme imkânı yoktur..."[16] ayetinde işaret edildiği gibi Allah'ın (cc) izni ve desteği olmadan hiçbir peygamber kendiliğinden mucize gösteremez. Kur'an'da adı geçen peygamberlerin birçoğunun farklı mucizeleri vardır. Örnek olarak birkaç tanesini aşağıda sıralayabiliriz:

T TARTIŞALIM

"Mucize" kavramıyla ilgili yanlış kullanımlar nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

N NOT EDELİM

Kur'an-ı Kerim'de, mucize kavramı geçmeyip onun yerine daha çok, "ayet, beyyine, delil" gibi kelimeleri kullanılmıştır.

- Hz. İbrahim'in Nemrud tarafından ateşe atılması, ateşin onu yakmaması,[17]
- Hz. Musa'nın elindeki asasını denize vurunca denizin yarılması,[18]
- Hz. İsa'nın Allah'ın (cc) izniyle ölüleri diriltmesi ve çamurdan kuş yapıp uçurması,[19]
- Hz. Süleyman'ın bir kuşla konuşması,[20]
- Hz. Yakub'un, oğlu Hz. Yusuf'un gömleğini kör olan gözüne sürmesi sonucu gözlerinin açılması.[21]

Görüldüğü gibi önceki peygamberlerin her birine kendi döneminin şartlarına uygun ve o zamanla sınırlı mucizeler verilmiştir. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimize (sav) diğer mucizeleri ile birlikte verilen en büyük mucize ise hayat kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Arap edebiyatının zirvede olduğu bir dönemde indirilmiş eşsiz bir mucize olan Kur'an-ı Kerim gerek üslubu gerekse içerdiği hikmet dolu evrensel mesajlarla zaman ve mekân kaydı olmadan kıyamete kadar geçerliliğini koruyacak eşsiz bir kitaptır.

A ARAŞTIRALIM

Peygamberimizin (sav) en önemli mucizelerinden biri de İsra ve Miraç Olayı'dır. Kur'an-ı Kerim'de İsra suresinin ilk ayetinde haber verilen bu olayla ilgili bilgi toplayınız. Sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

"Ona Rabb'inden (başkaca) mucizeler indirilmeli değil miydi, derler. De ki: 'Mucizeler ancak Allah'ın katındadır. Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım.' Kendilerine okunmakta olan Kitab'ı sana indirmemiz onlara yetmemiş mi? Elbette iman eden bir kavim için onda rahmet ve ibret vardır."[22]

B BULALIM

Enbiya suresi, Kur'an'ın 21. suresidir. Bu surede, peygamberlerden pek çoğunun adı zikredildiği ve 14 tanesinin de kıssasının anlatıldığı için enbiya adını almıştır.

Siz de bu sureyi inceleyerek kıssaları anlatılan peygamberler hakkında bilgi edininiz.

16. Rad suresi, 38. ayet.
17. bk. Enbiya suresi, 58-69. ayetler.
18. bk.Şuara suresi, 61-66. ayetler.
19. bk. Maide suresi, 110. ayet.
20. bk. Neml suresi, 20-28. ayetler.
21. bk. Yusuf suresi, 92-96. ayetler.
22. Ankebut suresi, 50-51. ayetler.